

هژمار (٩٣)
ئادار ٢٠٠٧
بها (٥٠٠)
دينارن

٧٨ سەوەرە

دهزگه قی خانى یی روشنییری و راگه یاندنی

تیله فونو سه رنقیسکاری: ۷۶۰۴۰۳۰ موبایل: ۴۵۹۴۴۶۲

تیله فونو ریقه بهرین: ۷۲۴۰۱۹۲

خود انی نیمتیازی
فاضل عمر صالح

سه رنقیسکار
سه لام بالایی

e.mail: balayi_sclam@yahoo.com

سکرتیرا نقیسینی
پهروین عبدالعزیز

پیدا چوونا زمانی
مه سعود خالد کولی

دهر هینانا هونه ری
ستار علی
محمد ملا حمیدی

mehemed_sersink@hotmail.com

نیگار کیش

نه حمهد بیرى

ehmedbiri@yahoo.com

به لاکه رن نیکانه

نقیسینگه نزار

تعلقت بازن رقیسکاری

موبایل: ۴۵۹۴۴۶۲

doski@yahoo.com

NIZAR

www.eduhok.net/sivore

e_mail: sivore@eduhok.net

کھیوان شیرزاد یوسف . باليسان عزت یوسف

ویندما مانانما
D

چه وای تپ و په یف هاتنه نافراندن؟

سهره تا بهری نفیسین، خواندن یان ریزمان هه بن، ب تنی دهنگ هه بوو، وهکی: مششینا رویبار و کانیا، خشخشا به لگین دارا، فیزینا هرهبای، چیک چیکا بالندا، کارکارا بهر خا، و هزاران دهنگین دی... لهو نه م دشینین بیژین: دهنگ، نهو پیژنه نهوا ژ پیلین لفوکین بای پهیدا دبیت و گوه دبهیسیت.

ژ بو زویتر و باشتر تیک گه هشتنی، مروفی بلهز هه ول دا وینی وی تشتی کو دبینیت یان دبهیسیت چیکه ت. بو تشتین لبر چاف وهکی (بالنده، گیانه وهر، مروف، داروبار، چیا، عهور، نهسمان، ناف و... هتد) هه می مروفان ل هه می جیهانی ب نیک رهنگ وینی خو نیگار کرن، چونکی هه میان وهکی نیک نهو تشت ددیت. لی بو تشتی کو وان گوه لی دبوو مانه چهیری کا ج هیما بو وان دهنگان دانن. لهو ژی دی بینین بو نمونه لجه م هه می ملله تان و ل هه می جیهانی دهنگی (س) نیک دهنگه، لی وهک هیما ژ هه ف جیاوازن، وهکی: (س: C, S) یان (ف: f, ph)، لهو ژی نه لقا بییا چهکی ژ چهکی دی جیاوازه. بو نمونه مه ب کوردی ب تنی چوار شیواژین نه لقا بییان هه نه، نهو ژی: (کلاسیکی/مه لاکانی - سلاقی - لاتینی - عهره بی). و نافنی کت کتا فان هیمایان کرنه (تپ). نانکو: تپ؛ وینه یی دهنگیه.

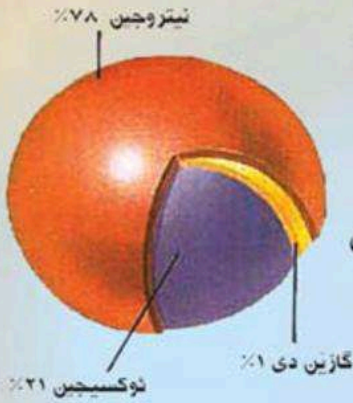
ناشکریه کو سو مه رییا ن نفیسین نافراندینه و بسپور دبیزن سو مه ری خه لکی (میزوبوتامیا) یان کوردستانا نهو بووینه. وان گرکین ته قنی چیدکرن و هیمای کت کتا تپا لسهر دنه خشاندن و دهمی قیابان بو نمونه په یقه کا مینا په یفا (مار) نیشان بدن، دا ههر سی گرکین کو تیپین (م، ا، ر) لسهر وهکی خواری لبریک دانن، و هوسا (په یف) نافراندن:

(گوته نبیرک) ی نه لمانی نه ف شیوازه د چیکرنا نامیری خوه یی (چاپ) ی دا ب کار ئینا و ههر نه ف چهنده ژی بوویه شهنگستی دانانا (کیبور دی کومپیوتتری) کو نه فر وکه ب نوپترین و پیشکه تپترین نامیری سهرده می دهیته نیاسین.

هه‌وا و سه‌قا

هه‌وا

مروڤه نه‌شیت هه‌وای ببینت، هه‌ست پی بکه‌ت یان بیهن که‌تی. هه‌وا ژ گازین (ئوکسیجن، نیتروجن، دوان ئوکسیدی کاربۆن و هنده‌ک گازین دی) پینکه‌هیت. دو گازین کو بو مروڤی زیده گرنگ ئوکسیجن و نیتروجنین. ژ بو گیانداران گازا هه‌ری گرنگ ئوکسیجینه، له‌وا زینده‌وهر ژبۆیی کو بمینن ساخ پیندقیه ئوکسیجینی وهر بگرن.

دارووبار و شینکاتی داکو قویتی خوه چینه‌که‌ن (دوان ئوکسیدی کاربۆن) بکار دئینن. مروڤه ژی ژبه‌ر کارئینانا کۆمری و ژیهاتین نه‌فتی، دبنه ئه‌گه‌ری هندی کو دوان ئوکسیدی کاربۆن د ناڤه‌ه‌وای دا زیده ببت. دا هه‌وایی مه‌ پاڤژتر ببیت پیندقیه گرنگی ب که‌رتی چاندنی بهیته دان و ئه‌م کیمتر کۆمری، نه‌فتی، گازوایی، پانزینی و... بکار بینین.

گرانیای هه‌وای چه‌نده؟

ب راستی به‌رسفدانانی پرسنی نه‌ ناسانه. به‌لکی تو بیژی بۆچی؟! چونکی هه‌وایی ده‌ور و به‌ری مه‌ ب که‌له‌ک ئاویان ده‌یت گوه‌ارتن:

* هه‌وایی سار ژ هه‌وایی گه‌رم گرانتره.

* هه‌وایی ب شه‌ ژ هه‌وایی زوها گرانتره.

* هه‌وایی نیزیکی ده‌ریایی ژ هه‌وایی سه‌ری چیاپان گرانتره.

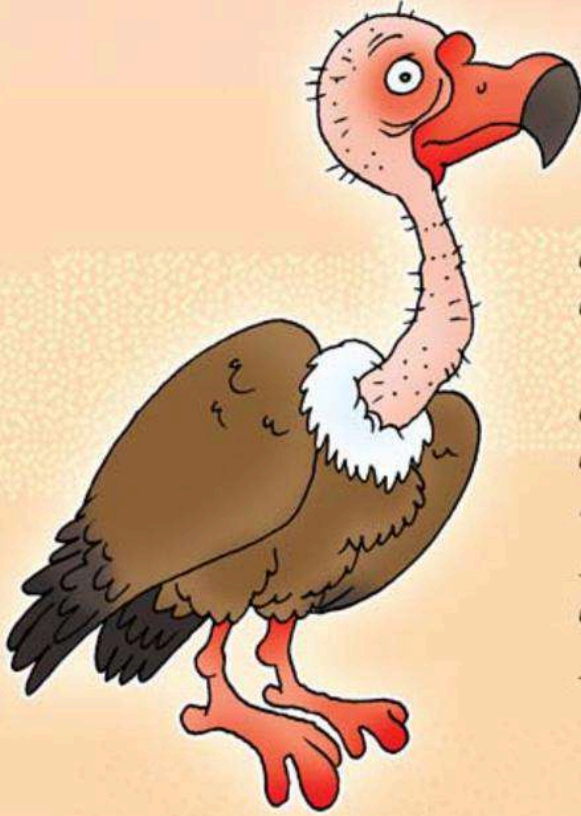
* هه‌وایی پیس (ب ته‌نی و تۆز) ژ هه‌وایی پاڤژ گرانتره.

لی مروڤی ب شینوازه‌کی ناڤنجی هه‌وایی هه‌ر میتره‌کا سینجاری یا کیشای، کو ئه‌و ژی کیلویه‌ک و سن سه‌د گرامه. و ب فی ره‌نگی نه‌تموسفور (جه‌و) ی نه‌ردی کو زه‌ریایه‌کا پانه ژ هه‌وای، هه‌که‌ر ئه‌م بشین فی نه‌تموسفوری بگه‌ئیشینه سه‌ریک و بکه‌ینه د سینیکا ترازینی دا، دی بینین کیشا وی نیزیکی (۰.۷۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) پینج کوادریون و چه‌فت سه‌د هزار ترلیون ته‌نایه.

نه‌تموسفور (جه‌و) ل کیری خلاص دبت؟

چ توخیبین دیارکری نینن کو نیشان بده‌ت کال کیری نه‌تموسفور خلاص دبت و بیافی بۆشایی (فضا) ده‌ست پینکه‌ت. لی یا زانایه، کو هندی مروڤه به‌ر ب ژور (سالال) بچت هه‌وا ته‌نک و ته‌نکتر لیده‌یت و زانا دبیزن پستی بلندییه‌کا ژ (۳۰۰) کیلومیترا زیده‌تر، هیدی هیدی هه‌وا نامینت و بیافی بۆشایی ده‌ست پینکه‌ت.

پرسیار ژ وه و بهر سف ژ مه

بوچی سه ری تهیرین که له خا د که چه لن؟

پ/ هه قال جیران:

پ: تهیرین که له خا جو ره کی بالندانه کو له شی گیانه وهرین مرار دخون و چیدبت هندهک ژ فان که له خین مرار، د رزی و گه نی و پری میکروب بن.

هه گهر سه ری فان بالندان موی یان په ره هه بان، دهمی ب نکلی خوه گوشتی مرار دخوارن دا میکروب ژی په شنه د ناف موی یان په رین سه ری وان را و نه و میکروب دا ل ویری گه شه که ن. لی که چه لیا سه ری فی بالندهی دبه ته نه گه ری هندلی کو سه ری وی بمینته بهر تیشکین راسته و خویین روژی و زوی نه و میکروب بمرن؛ چونکی یا زانایه میکروب نه شین لهر هه تافی گه شه بکه ن و بله ز پویج دبن.

جودا هیا نایه هرا (ملحه م) ی و (نیفیا) یی چیه؟

پ/ نارین مه حموود:

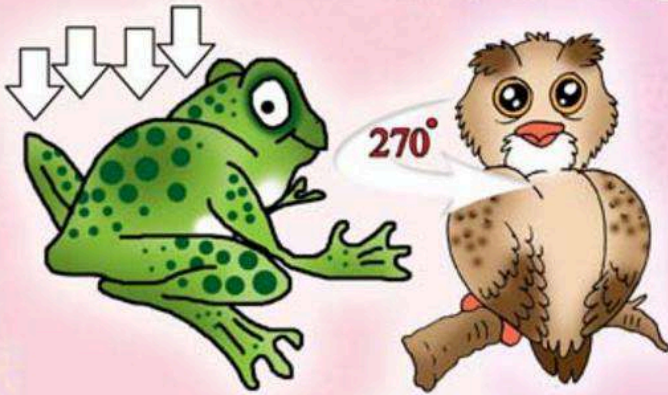
پ: ههر تیکلهک کو که رهستی وی یی سه ره کی (فازهلین) بیت ملحه مه و ههر چی یی که رهستی وی یی سه ره کی (نه سرین) یان (لانو کین) بیت نیفیا په.

★ کاریگه ریا نیفیا یی لسه ر پویستی کی متره ژ یا ملحه می،

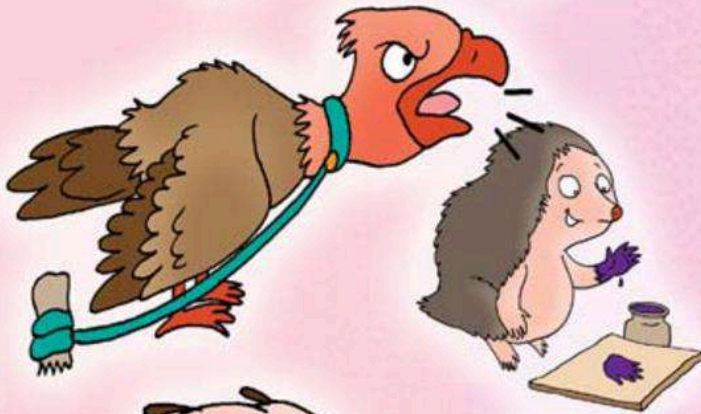
له و نیفیا بو چاره سه ریا نیشین پویستی یین سقک دهیته بکار نینان، لی ملحه م بو چاره سه ریا نیشین دو مدریژ دهیته بکار نینان. (نیشین سقک زوی دیار دبن و چاره دیا وان ب ساناهی و بله زه، لی نیشین دو مدریژ نه و نیشین یین که فن دبن و چاره دیا وان ب زه حمه تتره و دهم پی دهیته هه تا ساخ دبنه فه).

★ ههر نیشه کا پویستی ملحه مه کی تایبته ب خوه یی هه ی، لی نیفا پتر بو نهر مکرنا پویستی قه شافی دهیته بکار نینان.

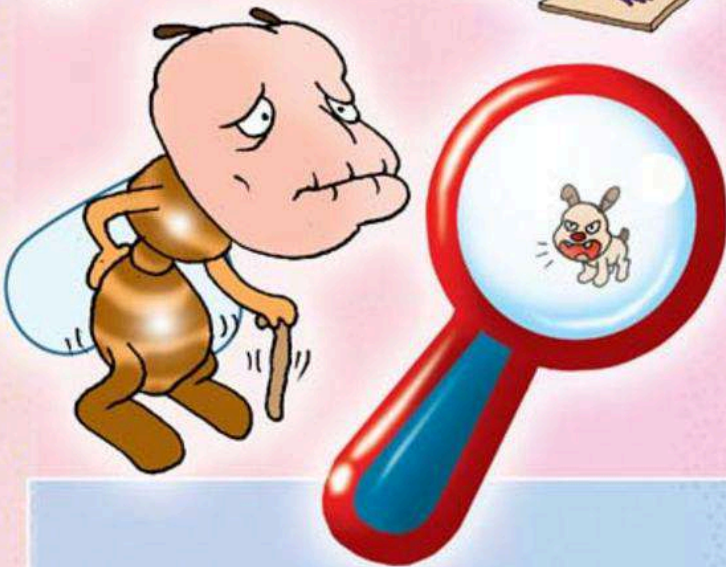
تەرخا ئو وزانسا ! ؟ . . .

(۱) بوم دسیت سەری خو (۲۷۰) پلەیان
بۆ ھەردو ئالییان بزفرینیت.
(۲) بەق ب پویستی ھەناسی دکەت.
(چنار بنافی)

(۳) شوین تبلین ژویژوی گەلەك وەکی
شوین تبلین مروڤینە.
(۴) جۆرەکی بالندا یی ل ئوسترالیا
ھەی شوینا بخوینیت، درەویت.
(دەیکا نازەلین)

(۵) کورتترین و سفکترین سە ل
جیھانی کیشا وی نیف کیلو و بەژنا
وی (۱۳) سەنتیمەترە.
(۶) پیرانیا میشین ھنگشینى ئەوین
کارکەر (۲ ھەتا ۴) ھەفتیان ب تنی
دژین و پشتی ھینگى دمرن.
(سیبار گولی)

ژیلەر:

- (۱) باز ھەم بە من بگو چرا؟، ئارکدی لئوکوم
- (۲) سیستەما روژ و جیھان، خالدی ئەزیز
- (۳) بنەمایین جوگرافیا گشتی، نەشوان شوکری ھروری
- (۴) چەند سایتەکین ئینتەرنیتی ب زمانی فارسی

پشتی ئاههنگی

نا: رهفین نیکرام

ل گوندهکی سهیهک لهر دهرگههی خانی یی د خه و بوو و گورگهک هات و دیت، وی دفیا بخوت.
گورگ: خوش دهلیقهیه، سه یی د خه وه، چ خوش خوارنه!
دهمی نیزیک بووی، سهی های ژی هه بوو و ژ خه و رابوو..
سه: چهوانی ماموستا گورگ.. که ره م که..
سه: نهز دزانم ته دفیت من بخوی، بهلی سه حکه من، نهز چهندی لاوازم و نهز ته تیر ناکه م.

سه: من هزرهکا هه، چهفتیا
دهیت خودانی مالی ئاههنگهکا
هه و نهز دی گهلهک خوارنی
خوم دا قهله و بېم و دا نهز بشیم
ماموستایی خو یی گورگ تیر
بکه م.

گورگ: دی باشه نه م پیک هاتین،
ژفانی مه چهفتیا دهیت..
و پشتی چهفتیهکی گورگ هات و
گازی سهی کر و سه هاته سهر
سیفاندا خانی و گورگ ل خواری
بوو.

گورگ: نهفه چهفتیهک چوو،
ژفانی مهیه

سه: ها ها ها.. پا تو گورگهکی
خشیمی.. نهگهر جارهکا دی ته
نهز د خه و دیتم نیکسه ر من بخو و
خو ل هیفیا ئاههنگی نه گره..
باشه!

قوتابی

زارۆ دهۆکی

من کوردستان تهنا دڤیت
چونکه بههشتا دیرینه
* *
بشکوژا کوردستانیمه
فهههرا شهفین تاریمه
من پاکي و نازادی دڤیت
ئهز ناسناما وهلاتیمه.

ئهزم قوتابیی چهلهنگ
بلبلهکی سهه هزار دهنگ
من وهلاتهکی ئاڤا دڤیت
من نهفیتن چ شهر و جهنگ
* *
چهکی من خامه و زانینه
پهروهرده و راستی و ئهفینه

جۆرین وەرزشک

بەرھەشکرن: بابى ھاقى

مەلەقانى

مەلەقانى، كەڭتەرىن يارىيە كو مروفى ھەر ژ دەسپىكا ژيانا خوە كرى. ئەڭ يارىيە ژى بۇ جارا ئىكى ل سالا ۱۸۹۶ كەڭتە دناڭ بەرنامى ئولومپيادان دا، ل دەسپىكى زەلامان ئەڭ يارىيە كرىيە و پاشى ژنان ل گەل دەسپىكا خولا ستوكھولم ۱۹۱۲ ب گەرمى ھاتىنە دناڭ ڤى يارىن دا.

مەلەقانى ژى ب گەلەك شىوھيان دەيتەكرن، ئەو ژى: مەلەقانىين نازاد، مەلەقانى ل سەر پىشتى، مەلەقانى ل سەر سىنگى و مەلەقانىا پەلاتىنكى. مەلەقانىكرنا رىتمى ژى ھەيە و ژ پىنج گروپان پىكدهيت: گروپا باى، گروپا دولڤين، گروپا دولڤينا بەروڤاژى، گروپا سالتو و گروپا لڤىنن ھەمەرەنگ..

مەلەقانىگەھ ژى بۇ ھەشت لاپان دەيتە پىشككرن كو فرەھيا ھەر نىك ژ وان ۲،۵۰ مەترن و ب ھندەك بەنكىن رەنگ - رەنگ ژىك دەينە جوداكرن. درىژيا مەلەقانىگەھى ژى ۵۰ مەترن و فرەھيا وى ۲۱ مەترن و كویراتيا وى ژى ۱،۸ مەترن.

رهنگ بکه

نه روز و سهیران

دلدار محهمه د

بهار هات و خه ملاندن ته فجهين وهلاتی مه
نه ورور دگهل خو ئینا، دیرینترین جهژنا مه

گهلی هه فالان و مرن نه فروکه مه نه ورورزه
نه ورور روزه کا گه شه و جهژنا مه پیروزه

ومرن دال فی روزی جوان کاری خو بکهین
نهم دگهل کس و کارا قهستا سهیرانا بکهین

بهلی گهلی زاروکا دهمنی دچینه سهیرانی
دقیت پاقر راگرین زینگه ها کوردستانی

دقیت نهم نه سوژین دارستانا واری خو
ل دهمنی فه گه ریانی پاقر بکهین جهی خو.

دا کوردستانا مه هه ردهم بمینیتن جوان
ههمی روزین مه تیدا ببنه جهژن و سهیران.

بزاڻ و چالاڪين هه يقا نادارن

راپورت: پهروين عبدالعزیز

ريڙهه بهريا چالاڪين فوتابخانا سهر ب پهروهر دا گشتي يا پاريزگهها دهوڪي ل هه يقا ناداري ب فان چالاڪيان رابوو.

(۱) نه انجامدانا شانوگهريا گهروك ل (۴۸) فوتابخانين سهرهتايي ل (۴۸) گوند و دهه رين پاريزگهها دهوڪي.. بابهتي شانوگهريي زي ب ريكا چهندين شيرهتتين پهروهردهيي و زانستي دهاتنه گوتن دگهل سوحبهت و بابهتتين خوهشيني بو فوتابيان.

(۲) نه انجامدانا (۸) فيسته قالين هونهري كو پينك هاتي بوو ژ (شيوهكاري، موزيك، هوژان و شانو) ل (۸) پهروهردين قهزايين پاريزگهها دهوڪي كو تيڊا چالاڪين جوړاوجور و جوان و تازه هاتنه پيشكيش كرن.

۲) فهكرنا چه ندين
پيشانگه هين قوتابخانا بو
قوناغين (سهره تايي،
ناقنجي و نامادهيي) ژ بو
نیشاناندا شيان و هزرين
وان ب ريكا نیشاناندا
تابلويين قوتابيان و
ههروهسا شيانين وان يين
كارين دهستي.

۴) ل روژين (۲۷ و ۲۸ و ۲۹)
و ب چاھديريا پاريزگهري
دهوکني ئيکه م فيسته قالا
هونهري يا گشتي کو هه مي
پهروهردين فهزا پشكداري
تيدا کر و چه ندين چالاکي
يین هونهري تيدا هاتنه
پيشکيشکرن.

د لايهکن دي دا و هه ر ژ
چالاکيین مه ها ناداري
ريکخراوا (مهند) بو
يهکسانی راببوو ب فهكرنا
خوله کا فيرکرنا بيتين
لاتيني ل قوتابخانين
سهرهلدان و سيهنا يا
نموونهيي و ههروهسا
ناقنجيا ناشتي و (۱۰۸)
زاروکان پشكداري تيدا کر
و ل دومهين باوهرنامه
لسه ر پشكداران هاتنه
به لافکرن.

ژ چرایین رهوشه‌نبیریا کوردی سادق بهانه‌دین نامیدی و نه‌نوه‌ر مایی

به‌ره‌ه‌فکرن و فوتو: بلند محمهد

زارو‌کین ده‌لال و خودشتقی:

هه‌ر ملله‌ته‌ک ، ب هنده‌ک هیما بین خود بین گرنگ دهینه نیاسین و به‌رده‌وام ژی که‌سانین ژیهاتی و سه‌رکیش د وارین سیاسی و نه‌دهبی و رهوشه‌نبیری ده دیار دبن و ملله‌تین زیندی ژی ب وان هیمایان دهینه نیاسین. ملله‌تی کورد ژی ب ده‌هان نه‌ه‌ه‌مایین مه‌زن و دیار د نا‌ه‌دا هه‌نه. بین نه‌فرو نه‌م به‌حس ژی بکن، (سادق بهانه‌دین نامیدی و نه‌نوه‌ر مایی) نه، کو خزمه‌ته‌کا مه‌زن د واری رهوشه‌نبیری دا بو‌گه‌لی خود کرینه. نه‌فرو نه‌م په‌یکه‌رین فان رهوشه‌نبیران ل به‌ر ده‌رگه‌هی ئیکه‌تیا نفیسه‌رین کورد تایی دهوکی دبینن. و هه‌که‌ر مه‌پرسیار کر کا نه‌ه‌ه‌کینه، وهرن دا بیکه‌ه‌ به‌حس وان و خزمه‌تین وان بکین:

سادق بهانه‌دین نامیدی ل سالای ۱۹۸۱ ل نامیدی ژ دایک بوویه و ل سالای ۱۹۴۴ ل خواندنا نه‌کادیمی ته‌مام کرییه. سادق مرو‌ه‌ه‌کی رهوشه‌نبیر و زمانزان بوویه و چرایه‌کی گه‌شی رهوشه‌نبیری و کوردینین بوویه و ب ده‌هان کارین نه‌دهبی و زمانه‌فانی کرینه و ل ئیزگی کوردی ل به‌غدا کار کرییه و هه‌ر وسا کاری ماموستایی ژی دکر. گه‌له‌ک پرتووک چاپکرینه وه‌کی: دیوانا جزیری و په‌رتوین هه‌کاری و نوبهارا خانی و مه‌ولیدا با‌ته‌یی و ریزمانا کوردی و ئیدیه‌مین کوردی و چه‌ندین دی. سادق بهانه‌دین ل ۱۶/۶/۱۹۸۲ ل وه‌غه‌را دویمه‌ه‌ین کرییه.

هەروسا ئەنوەر مایی ژێ تورهفان و دیروکنقیس و سیاسەتمەدار بوو، ل سالا ۱۹۲۹ ل شیروانا مەزن بوویە ماموستا و پاشی ل گەلەك جهین دیژی یین کوردستانی وانە دگوتن و زاروکین وەکی هەوہ دجوان و خوہشتقی فییری خواندن و زانینی دکر، ژبەر کو وی دزانی پاشەرۆژ دی بو مروقین خوہندەفان بت و پاشەرۆژا مللەتین خوہندەفان ژێ یا گەشە. فی مروقی مشە گوتار نقیسینە و د کوقار و روژنامان دا بەلافکرینە. وی گەلەك حەزدکر کو زاروک فییری نقیسینا کوردی ب رینقیسینا لاتینی ببن، ژ بەر هندی گەلەك خوہ ب زاروکانقە مژویل دکر و تیپین لاتینی نیشا وان ددان. ژ پرتوکین وی : بەهشتا بەرزە، مەزدا روژ، مەتەلوکین کوردی گولزەر، چەند هوزان، فیان و تولقەکر، شیرین وەلات، کوردین بەهدینان، سمینارەك ل سەر کوردان ل وەلاتی چینێ. ئەف مروقی مەزن ل روژا ۱۹۶۲/۶/۲۲ ل دەسنگەری بەرهفانینی دا ژ ناخا پیروژا کوردستانی شەهید بوویە.

چيروكا پارەى

و: ھېزار مەسعود

ل سەردەمىن گەلەك كەفەن سۆلچىكەرەك (پىلاڧچىكەر) ھەبوو. ئەوى ئەو سۆلچىن (پىلاڧ) كو وى چىدىكرن دگەل وان تىشتىن كو وى ھەو جەيى پى ھەى، دگوارتن. سۆل ددانە نانپىژى و ل شوپىن نان وەردگرت.. سۆل ددانە نىچىر ڧانى و ل شوپىن گوشت وەردگرت. لى ئەڧە كارەكى ب سەرگىژى بوو.

دەمى رۇژەكى چوويە نك نانپىژى دا بو خۇ نانى بينىت، نانپىژى گۆتى؛ ئەز نە پىدڧى سۆلامە. گۆزكى من پى شكەستى، ھەرە گۆزكەكى بينە و ل شوپىن نانى وەربگرە.

سۆلچىكەر چوو نك گۆزكچىكەرى و گۆزكەك زى خواست. لى وى زى گۆتى؛ ئەز نە پىدڧى سۆلامە. ھەگەر تو بو من ھندەك گۆشتى بينى، ئەز دى ل شوپىنا وى، گۆزكەكى دەمە تە.

سۆلچىكەر چوو نك نىچىر ڧانى. لى وى زى پىويستى ب پىلاڧان نەبوو، بەلكو وى كىركەك دڧىا. لەو گۆتى؛ كىركا من يا شكەستى، بو من كىركەكى بينە و گۆشتى ل شوپىن بىبە.

پىلاڧچىكەر چوو نك كىرسازى. لى وى زى پىلاڧ نەدڧىان...

سۆلچىكەر وەستىا و ئەڧ ئارىشە رۇژ بو رۇژى بو ھەمى خەلكى دژوارتر لىدھات. بۇچى مروفۇ بو بدەستەئىنانا متايەكى دڧىت ھندە تووشى سەرگىژىيان بىبىت!؟

لەو چوو مەيدانكا گوندى و خەلك كۆم كرن و ئارىشا خۇ بو وان ڧەگىرا. ھەمى خەلك دگەل وى ھەڧرەئى بوون؛ چونكى ئارىشا وان ھەمووان وەكى ئىك بوو. گۆتن؛ پىدڧىە ئەم ھزرەكى بكەين و بو ڧى ئارىشىن ل چارەپەكى بگەرىيىن.

ئىكى ژ خەلكى كرە ھەوار: من زانى.. من چارەپەك ڧەدېت. پىدڧىە ئەو متايى كو مە پىويستى پى

نەبىت ئەم ب تىشتەكى بەھادار ۋەكى (زىر و زىف)ى بگوھورين؛ چونكى مرۇفۇ دشىت بۇ ماۋەپەكى درىژتر وان ل نك خو ھەلگريت.
ئىكى دى گوت: راستە؛ چونكى نان كويىفكويى دبىت، شكەف(ترارك) دشكىت، كىر ژەنگارى دبىت و سول كەفن دبىت، لى زىر و زىف ھەردەم ساخلەمن.
زەلامەكى دى گوت: دى وان ھندى پرتەكا تىلا خو چىكەين و دى نافى وان كەينە پويەك.
ھەمى كەيفخوش بوون و ئەو كرن يا لسەر رىككەفتين، و ژ ھىنگى و ھىرفە كرىن و فروتن ساناھىتر لىھات.

چەندىن سال بۇرىن.. ھەمى خەلكى بۇ كارين خو مفا ژ فان پويەكەين
زىر و زىفى ۋەردگرتن، لى ئەو ژى بو وان بوو ئارىشە؛ چونكى كىشا گەلەك
پويەكان دبوو بارگرانى بو خودانى و ب ساناھى نەدشيان رۇژانە وان
پويەكان دگەل خو فەگوھىزن.
دىسان روينشتنەفە و بىريار دان شوينا زىر و زىفى مفاى ژ پەرك
(كاغەز)ان ۋەربگرن؛ چونكى ئەو سىكتەر بوون و ب ساناھى دەھاتنە
فەگوھازتن. پىشتى ماۋەپەكى كىم بىريارا خو ب جھ ئىنان و
نافى وى ئالافى نوى يى كرىن و فروتنى كرنە (پارە).

ژىدەر:

كورتكريا پەرتووكا (چىرۇكا پەيدا بوونا پارە)ىيە يا نقىسەر (نرجس
سلطان محمدى)، ژ ۋەشانىن. ناشر روابط عمومى بانك كشاورزى.

ستیر و بهختین زاروگان

باگوردان: (۲/۲۱ تا ۴/۲۰)

پشتی دویربوونا ته ژ هندهك ههقلان دى زقرنه قه ل گهل
ئيك دقى مههنى داب دلخوشى.

گۆلك: (۴/۲۱ تا ۵/۲۰)

هزرین خو بکه ل ئەزموونین قوتابخانى بهرى بریارى بدهى
چونكه بریارا بلهز بو ته نهباشه.

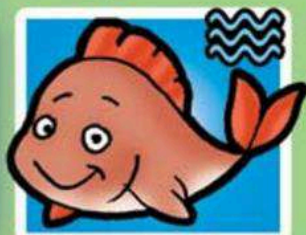
بلبل: (۵/۲۱ تا ۶/۲۱)

دهور و بهرین ته گهلهك چهز ژ ته دگهن، ههردهم وهسان
بمینه، رۆژا بهختی (چوار شه مبه).

ماسى: (۶/۲۲ تا ۷/۲۲)

وان ناخفتنا نهكه ئەوین ته گۆلى نهبووین چونكه دى فیرى
درهوا بى، گوهداريا دهيك و بابى خو بکه.

ديكل: (۷/۲۲ تا ۸/۲۲)

ساخلهميا ددانیت ته گهلهك باش بوويه پشتی ته خو ژ
هندهك تشتین شرين دوير كرى.

پهلاتينك: (۸/۲۲ تا ۹/۲۲)

دقى ماوهى دا دى دهمهكى خوش بورینی ل گهل خیزانا خو
بهلى خو ژ قوتابخانى دوير نهكه.

نیشان باسی

پشیک: (۹/۲۳ تا ۱۰/۲۱)

گهورینه‌کا مه‌زن د ژيانا ته دا چیبوویه به‌رف باشین پشتی ته
هه‌ول دای خو بگه‌وری.

مار: (۱۰/۲۳ تا ۱۱/۲۱)

دهمه‌کی خوش دی ب سه‌یرانا فه بۆرینی ل فی ماوه‌ی ب تایبته ل
گه‌ل خیزانا خو.

کهو: (۱۱/۲۳ تا ۱۲/۲۱)

هشیاربه ژ هه‌قالینیا خو ل قوتابخانی نه‌بیته جه‌نی هندى ته دویر
که‌ت ژ وانا.

کارک: (۱۲/۲۳ تا ۱/۲۱)

دیاری یه‌کا باش دی بو ته هیته ژلایى هنده‌ک که‌سین نیزیکی ته،
ژمارا به‌ختی ته هه‌شته.

داس: (۱/۲۳ تا ۲/۱۹)

ئه‌نجامین ئه‌زمونین ته ل قوتابخانی نه لدویف هزرا ته‌نه وه‌ک تو
هزردکه‌ی.

کیسه‌له: (۲/۲۰ تا ۳/۲)

هه‌ول بده هنده‌ک چالاکیا ل قوتابخانی بکه‌ی داکو پتر باوه‌ریا ته
موکه‌م بیت ب شیاین ته.

بەرزەھە مەیین زاروكان

كەو

بېشەنگ رەمەزان محەممەد

پۇلا پېنجىن / قوتابخانا چرىسك

رۇژەكى (ئارى) دگەل بابى خۇ چووبوو نافۇ رەزى، ل دەمەكى دەنگى ئاوازەكا پىر خۇش ھاتە گوھى وى. ئارى گۆتە بابى خۇ: ئەفە چ ئاوازەكا خۇشە!

بابى وى گۆت: ئەفە دەنگى كەوانە، كو دبېزنى (قەب قەب). كەو بالندەكى جوانە و رەوشا چىايىن كوردستانى يە.

ئارى: باب.. چەوا كەو زۇر دېن؟

باب: كەوا مى بېست ھىكان و پىتر دكەت و بۇ دەمى سى حەفتيان وان ھىكان دكەتە چويچەلۇك.

گۆشتى وان دخۇن؟

باب: بەلى گەلەكى خۇشە، بەلى نابىت وان نىچىر بكەين؟

ئارى: بۇچى؟

باب: چونكى كوردستان ب دەنگ و ئاواز و رەنگ و جوانيا وان ب رەوشە و نىشانىن زيارىنە.

کانیا

شہریا شوکرے مستہفا / قوتابخانا برابہتے

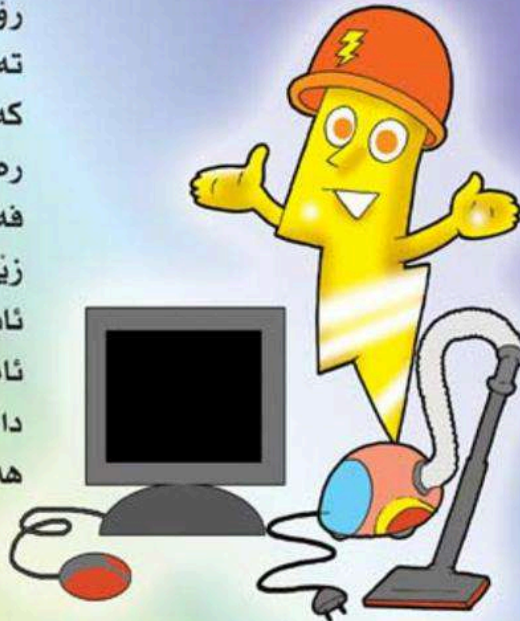
کانیا مه يا دهلاله
پری ٹافا زہلاله
ٹافا وی یا شرینه
دہرمانی وی ہنگشینہ
ہندی فہ خوی تیر نابی
چ جارا ژ خہ و رانابی
کانیہ کا زہلاله
مه ژ بو وی ژین و ہہقاله
وہرہ دی تو ببینہ
کانیہ کا پر خیر و نہقینہ.

کہ ہرہب

نہلند مزویری

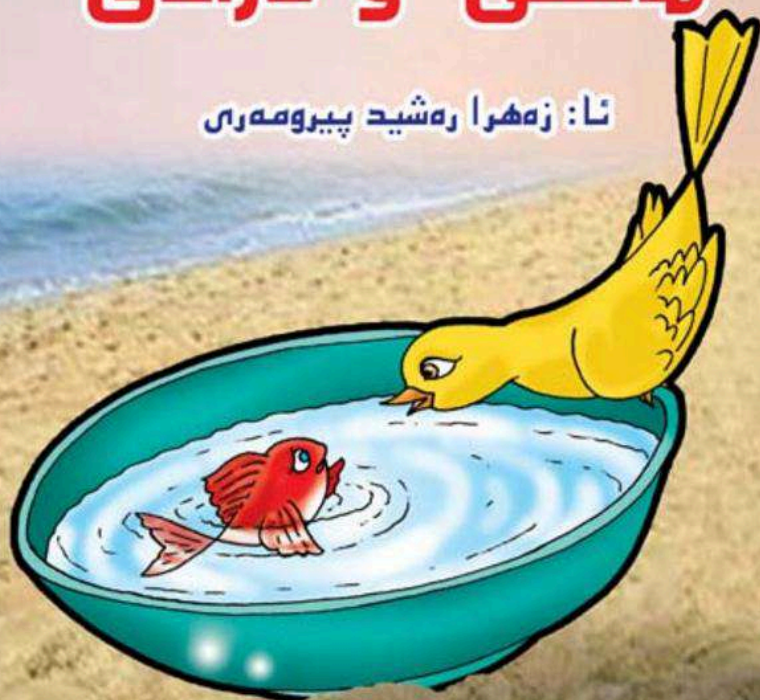
رون دکهن تہف جہین تاری
تہف نامیر پی دکهن کاری
کہ ہرہب ل ژینی رونی یہ
رہوشہ و شارستانی یہ
فہرہ ہہر بپاریزین
زیدہ دقتیت نہمہ زینخین
ٹابوورپی تیدا بکهن
ٹامیرا زور ہہل نہکهن
دا کہس ژی بی بار نہبیت
ہہ میان رونی ژی ہہبیت.

ہیزہ کہہ یا بہرز و ون
دکھت خزمہ تہ کا مہزن
بو ہہ میان پر مفایہ
نہفرو ژین پی ٹافایہ
کارمہ ندین وی چہلہ ننگن
لسہر ستوینا گہلہ ک رہندن
شہف و روژا کار دکهن
دا وہلاتی رون بکهن
تورا وی دقہہینن
بو تہف جہا دگہہینن

ماسى و ئازادى

ئا: زەھرا رەشىد پىرومەرى

رۆژەكى خىزانەك چوو سەر ئافى و كورى وان ماسىھەكا جوان ھەبوو، وى ئەو ماسى دگەل خۇ ئىنا بەر لىفا دەريايى دا نازاد بىكەت، بەلى ئەو ھاتن و زفرىنەفە و ژ بىر كر ماسى نازاد بىكەت و ئەو ماسى ما د تراركى و تراركى ۋى يى لىفا دەريايى. نازادى چەند پىنگاڧەكان نىزىكى ماسى بوو، لى دەستى ماسى قىرا نەدگەھشت.

ئەو ماسى بەرى ھىنگى ۋى ھەر د وى دەريايى دا دژيا و ئەو گەلەك بچويك بوو دەمى ھاتىيە ئىخسىر كرن. لى نوگە ماسى مەزن بىوو و دڧيا بىنەنا نازادى ل ئاف وارى خۇ بەھلكىشىت و ژيانا خۇ ل وەلاتى خۇ بىورىنىت، بەلى پا قەدەرا وى يا كەتتە د جەھكى تەنگ و نەخۇش دا و نەشىت تىدا لىك بىزڧرىت.

ماسى گەلەك يا خەمگىن بوو؛ چونكى جەن وى گەلەك نەخۇش بوو و ھندى ھەول ددان بەيتە دەرى، بەلى نەدشيا. ژ نىشكەكىفە بىلەكى رەنگىن دادا سەر دارەكى ل بەرامبەر ماسى و چافى وى ب ماسى كەت و لىك خۇ گۆت: ئەو ماسىيا ھە چەندا جوانە و يا بو خۇ ياريا دكەت!

بىلىل چوو نك ماسى و گۆتى: ئەرى تو ب يارىان فە نەوھستىاي؟

ماسى گۆت: يارىين چ؟ ئەرى ما تو نارىشا من نابىنى؟

بىلىل گۆت: نارىشا چ؟

ماسى بەرسڧ دا و گۆت: جەن من گەلەك يى نەخۇشە و ئەز نەشىم بىم و بچم؛ چونكى جەن من نە لڧىرى يە، بەلكو جەن من دەريايە!

بىلبى گۆت: بىۋرە ھەقال، من نەزانى، من ھزر كر تو يا بو خو دلەيزى.. بەلى بىئزە من؛ ئەز دى شىم بو تە چ كەم؟
خۇزى ئەز شىابام تە ژ وى تەنگاڧىن دەرىنخەم، بەلى ئەز يا بچويكەم و ئەڧكارە ژ من ب تنى ناھىت!
ماسى گۆت: ھەقالا من، ئەز ژى نزانم دى چ كەم.. من نازادى دڧىت و من دڧىت بچمە وارى خو، بچمە د ناف دەريايا
خو يا خۇشتقى دا و ل وىرى مەلەڧانیا بكەم، ژ جھەكى بو جھەكى دى بچم، بەلى ئەز يا زىندانكرىمە و نەشىم
دەركەڧم.

بىلبى گۆت: من ھزرەك يا ھەى، ئەز دى نوکە ھىم.

و بلبى فرى و چوو بو ھەقالا خو ھارىكارىن بىنىت. ب رىڧە رەڧەكا كوتران دىت و گۆتى: گەلى ھەقالان وەرن
ھارىكارىا من بكەن، ماسىەكا جوان يا د تراركەكى دا زىندانكرىە لىبەر لىڧا دەريايىن و نەشىت بچىتە د دەريايىن دا،
ھوين دى ھىن ھارىكارىا وى بكەين و وى رزگار بكەين؟

كوتر رازى بوون و چوون دا ماسى نازاد بكەن و ھەمىيان پىنكڧە ترار ئىخست و ماسى ڧورتال كر و چوو د دەريايىن دا
و لەيزى و يارى كرن و كەيفەكا گەلەك مەزن ل دەڧ پەيدا بوو؛ چونكى نازاد بوو و گۆت: نازادى چەندا خۇشە،
ھەكەر ھەر كەسەك ل وارى خو بىت.

ماسىا جوان سوپاسىا بىلبى و كوتران كر ژ بو ھارىكارىا وان و گۆتى: ڧەنجىا وە ھەردەم دى ل بىرا من بىت.

قهلهه

نسماعيل تاها شاهين

قهلهه تاجه، قهلهه تهخته

قهلهه چهكه، قهلهه رهخته

قهلهه زيره هه مئى وهخته

رابن بخوونن خووش دهمه

دنيا سهر و بن قهلهمه

قهلهه پشته، قهلهه سهره

قهلهه چرايه فهنهره

قهلهه گاڤ و سهعت فهره

رابن بخوونن خووش دهمه

دنيا سهر و بن قهلهمه

قهلهه روزه، قهلهه تافه

قهلهه دنگه، قهلهه نافه

قهلهه بيناهييه چافه

رابن بخوونن خووش دهمه

دنيا سهر و بن قهلهمه

قهلهه هيزه، قهلهه زاخه

قهلهه بنياته، بناخه

قهلهه ههتا ههتا ساخه

رابن بخوونن خووش دهمه

دنيا سهر و بن قهلهمه.

کارهایکانتیا

سه‌ردار کیستهبی

بهريكانه؟

پرسیارین فی هژماری:

(۱) سهرهلدانا باژیری دهوکی کهنگی بوو؟

۱۹۹۲/۳/۲۱، ۱۹۹۲/۳/۱۶، ۱۹۹۱/۳/۱۴

(۲) ل خواندنگههین ههریما کوردستانی چند زمان لی دهینه خواندن، نافین وان زمانان بیژه.

بهرسقا پرسیارین هژمارا بوری:

بهرسقا پرسیارا نیکی: ۱۹۹۲/۲/۲۱

بهرسقا پرسیارا دووی: ۱۹۵۲/۲/۱۸

پشتی گهلهک زاروکان بهرسقا پرسیارین مه داین و بهرسقین دروست هاتینه ههلبژارتن، و پشتی پشکی، خهلات بو فان زاروکان دهرکهفتن:

(۱) نیهاد خورشید محهمهد

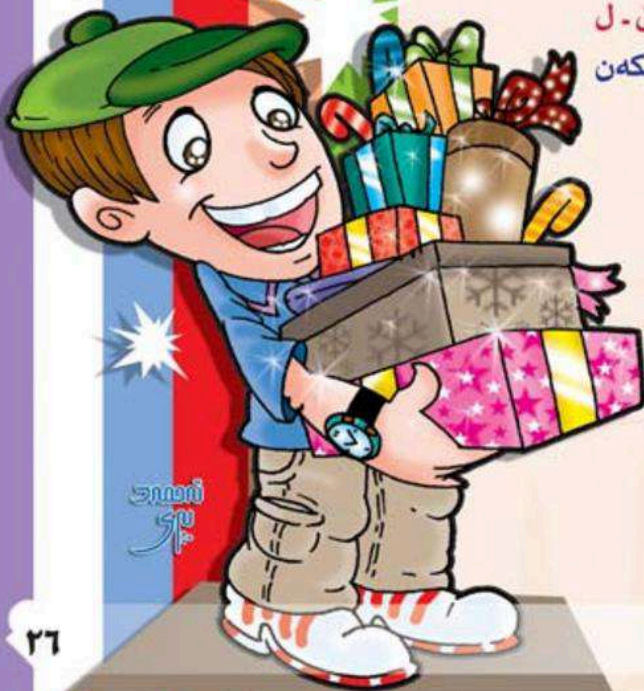
(۲) نیبار مهسعود خالد

(۳) کیکي محهمهد

نهم پیروزبایها فان ههفالان دکهین و هیقیه پشتی دهرکهفتنا کوڤاری، سهرهدانا بارهگایی کوڤارا سفوره یی نوی ل [تاخی رهزا، جادا شهیدین نیکی شواتی - ل تهنشت ریقهبهریا بهرلافکرنا بهرهمین گازی] بکهن دا خهلاتین خو وهربگرن.

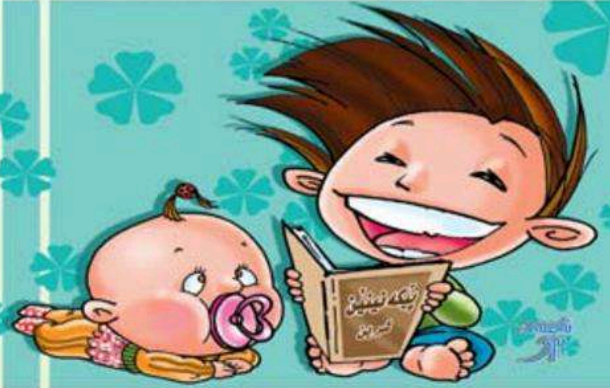
تیبینی:

داخوازی ژ وان زاروکان دکهین یین پشکداریی د کوڤارا سفوره دا دکهن، ههر بابتهکی بهنیرن نافی خو یی سیقوولی ل سهر بنقیسن و دگهل دا وینهیهکی فریکهن.. ب تایبعت دهمی هوین پشکداریی د بهریکانی دا دکهن دا ژ مافی خو بی بههر نهبن.. دگهل سوپاسیان.

سفره

پیکه نین

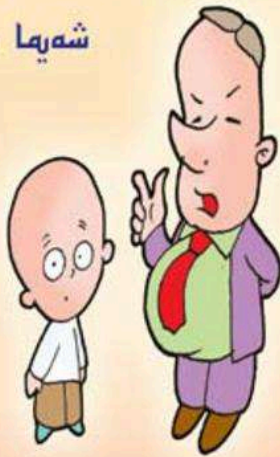
ئىكى ب رۇژ چەكچەكىلەك دىت، ئىنا كره
كەنى و گۆت: ئەفە بۇ جارا ئىكى يە ئەز
دبىنم مشك زى عەباين خەليجى بكةتى.

شەرىما مەسعود

ئىك چوو دەف پزىشكى
و گۆت: بۇچى ئەز ھەر
شەف ياريا تەپانى د
خەو دا دبىنم؟
پزىشكى گۆت: چ نىنە،
ھەما ھەرە؛ چونكى
ئەفرۇ ياريا دويماهىن
يە ژكاسا ئەف سالە.

ئەقىبن رەشىد عومەر

مامۇستا: تو كەنگى ژ داىك بوويه؟
قوتابى: رۇژا ئەينى.

مامۇستا: چىنابىت، رۇژا ئەينى
پشودانە (عەتلەيە).

رزگار سگىرى

ئىكى دەوات (حبر) برە
مال و ھەر كەسى ھاتە
جەژنا وان، تىبلا وى د
دەواتى ھلاند دا
جارەكا دى نەھىتەفە
جەژنا وان.

زانا يوسف

هات روژا نوی

عرفان محمەد ئەمین

په‌مانگه‌ها ته‌کنیکه‌

هات روژا نوی، خوشی نانی

ناسووده‌یه‌ دا گیانی

روژا می‌ر و عه‌گیدانی

تو به‌ره‌مه‌ی شه‌هیدانی

پیرۆزه‌ ئە‌فه‌سه‌ر که‌فتنه

د ژینا مه‌ دا یا مه‌زنه

دوژمن ژ مه‌ دویر که‌فتنه

هاتن بو وانا مرنه

لمه‌ فه‌بوون ته‌له‌ه و داڤ

بڤی چه‌ندی روهن بوون چاڤ

کوردا رۆل دیت بلند بوو ناڤ

مینا گولا روی ب خوناڤ

مه‌ کار دکر هه‌می ده‌ما

دا بکه‌ین خوشی وان خه‌ما

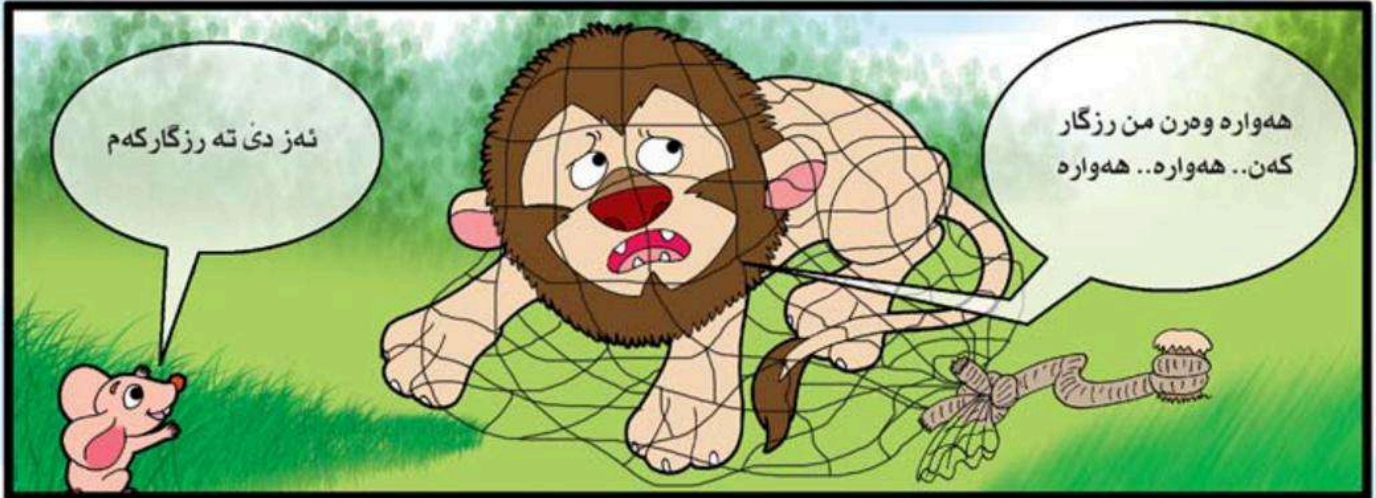
بنده‌ستی چوو ئە‌و ژێ نه‌ما

دی که‌ین شاهی و که‌یف و سه‌ما.

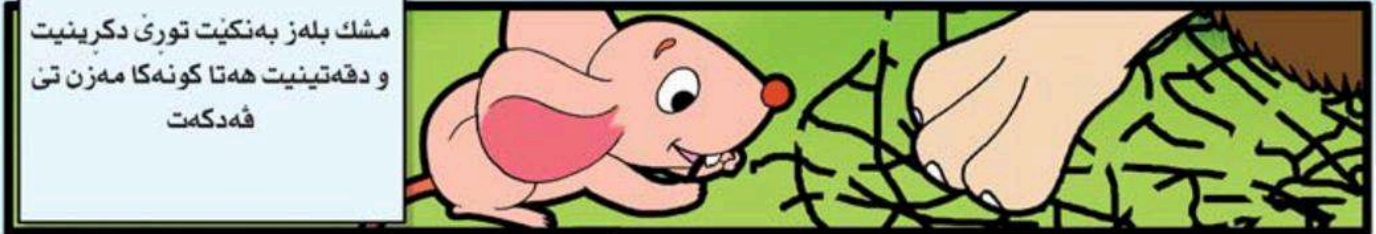

مشك شاهي دارستاني رزگار دكمت

و. نا: كيكى

مشك بهلز بهـنكيت تورى دكرينيت
و دقهـتينيت ههـتا كونهـكا مهـزن تى
قهـدكـهـت

ههـفالان نهـينيا مشكى،
ددانـيت وى يـين بچويك
و تـيزن، لهـوما دشـيت
ههـمى تشـتا بـكرينيت
و بـقهـتينيت.

سوپاس بهـلى بيـزه من نهـو ج
ددانـن ته ههـين؟

نهـفه نهـينيهـكا منه نهـز بو
ته نـابـيـزم

بشکوژین سفقوره

دلوار حامد

لاوین ناگر

چرا سهردار

ردیان مهسعود

ناراس نه حمهد یونس

خه ملین عه بدلجه بار

شاد رزگار

شاه رزگار

سه نار شیمال

سهردار شیمال

دیار نه حمهد یونس

دیمنه نه حمهد یونس

نور عه بدولر حمان

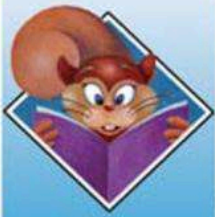
شیران به هجهت هادی

رهه نند ندریس

ردیان ندریس

Sivore

Hijmar 93
Adar
2007

و: سازدار

مامۆستایه‌کا نوی

